

Tidnings artikel från september 1983

Några minnesord inför en final:

Sista brevet till 270 24 Krageholm

SISTA BREVET – uttrycket välbekant från V. Mobergs utvandrarepos. Brevet från "Chisago Lake Sätlement" till Ljuders "Säcken" i Småland förmålde, att Charles O. Nelson – "Karl Oskar" – hade slutat "sitt Lif".

Sista brevet till 270 24 Krageholm anländer nu den 1 okt. 1983 – en händelse som ser ut som en tanke. Detta sker nämligen på dagen jämnt 84 år, efter det att Sövestad fick ett fast postställe. 270 24 Krageholm har slutat "sitt Lif".

Högärdabönnerna i det gamla byahemmet hade väl inte så vidlyftig kommunikation med världens utanför vängaleet. Säkert var det långt mellan de efterlängade breven från söner och döttrar vilka övermannade av Drömsmen om Amerika sökt sin lycka på andra sidan Oceanen. Konstnären Jakob Kulle har i färg finstämt fångat upp den andakt med vilken man i stugan hörde amerikabrevet uppläsas. Om man därutöver väntade brev eller själv påtade ihop några rader förtröstate man sig på Malmölligensen, som dock ännu in på 1850-talet endast gjorde en tur i veckan från och till Ystad. Tid hade ännu inte blivit pengar!

Om det gällde "expressbrev" söktes andra utvägar. Så prosten Håkan Stenström i Sövestad, sedan han fått meddelande, att vid biskopsvalet i Växjö, vännen professor Esaias Tegnér i Lund, erhölet högsta röstetallet. Goda råd dyra, då det nu skulle att smått återberätta det

glada budskapet! Malmölligensen – för långt drömsmål. Rådlos var ingalunda vördig prosten. Så kan Tegnérns svarson berättat, hur en januardag 1824 kom på löddrig häst och mitt i yrande snöstorm en bonde från Sövestad till Lund och Gråbrödersgatan med denna kurirpost om Växjövalet.

Av H A Isberg

KLOCKAREPOSTEN kunde Stenström inte använda för sådant personligt meddelande. Annars hade klockaren ett vidarebefordra domkapitlets och prästers ämbetspost enligt Instruction för samtliga Kläckare i Lunds stift den 17 jan 1744. Utöver att lära barnen läsa i bok, vaccinera, slå äder, sänges, ringning o.a. hade han således också att svara för pastorsämbets postgång till närmaste boende präst eller klockare för vidarebefordran på samma sätt. Och detta skyndsamt men inte genom tiggare eller "osäkra bud". Talesättet att klockarefar skulle allting bestyra således inte helt felaktigt. Nog av. Denna gång slapp han snöstormen! Klockareposten upphörde formellt inte förrän 1883 sedan kommunikationerna förbättrats och tjänstebevrätt tillkommit. Men då hade redan postbud på sina håll övertagit väskan.

Herrskapen på Krageholm hade självfallet ett vidräckt kontaktnät för både utåt och inåt.

lande godssets affärer. Att sedan Magnus Brahe ännu några år in på 1920-talet hade egen ridande "postljon" ner till kyrkbyn var enligt praxis på godset.

FÖRSTA INSTRUKTIONEN för lantbrevbärare – delvis efter dansk förebild – utfärdades på själva julafton 1877 för att gälla fr o m årsskiftet. Protokoll berättar, att till postbud i Sövestad antogs 1888 Olof Andersson. Som färdingsman kan han inte haft svårigheter med intyget att vara läskunnig, ärlig och nykter. För en årslön av 75 kr hade han att varje tisdag, torsdag och lördag hämta post å stadens postkontor och tidningar å de båda tidningstryckerierna. Senast kl 5 e.m. skulle detta kunna avhämtas hos honom. I Årsjö fick man gå till lärare Måns Berggren i samma ärende liksom uppe i Eneborg till Märten Christiansson. Därtill skulle han till stan befordra kyrkoherde Axel Lindskovs postväska mot 5 kr årligen. Lönen f.ö. finansierades genom att varje prenumerant årligen betalade 1 kr och resten fick han från kommunalkassan. Under en del år fr. o. m. 1890 sågs Nils Berglund traska den långa vägen till Ystad med postväskan över axeln och den stadiga paken i handen. Så uppstår också hans gravvård den ståtliga titeln Lantbrevbärare!

GAMLA TIDERS vandrande postbud. . . Vägen med de två uppkörda hjulspåren. Gytjå. Sienskärvor. Snö och is. Bistra vindar. Postväskan och stegen

Nils Berglund med postväskan.

holm dess namn. Föreståndare Odéen. Lokal i hans bostad i det varhuset. Och nu är det Ingeborg Larssons snabba fingrar

Posterna blir manna

Bild: Nils Rosenqvist

berg, som menade att för "den tänkande lantbrevbäraren" var intet kärare än gå på detta vis som en överbringare av bud från själ till själ. . .

Den "mindre tillfredsställande postbefordringen" behandlades på kommunalstämmen i okt. 1893 och beslöts anshälla om daglig postgång. Detta skulle vara möjligt sedan Malmö-Tomeilla järnväg tillkommit. Vilken fin postlinje via Sövestad till Sövedborgs och Erikadals järnvägsstationer! Visst var man villig att skaffa lok för poststation och avlöna förreständare. Men nej! Generalpoststyrelsen var dock redo att ordna postgång fram till byn tre gånger i veckan och ung. vid samma tid åtog sig lärare Johannes Odéen att kyrkbyn ta emot posten för utdelning. Uppå i Årsjö och Eneborg var ett par små handelsbodas som fick bli ett "postställe".

DET HETER JU att det är ingen skam att falla men skam att ligga kvar. Stämman förklarade i juli 1899 att gångposten tre gånger i veckan verkligen var otillräckligt. Man ville ha post sex gånger i veckan och som sagt en egen poststation, som borde beta Krageholm för att slippa den föregående förvärdningen med Lövestad. Antligen lön för mödan! Generalpoststyrelsen beslöt att fr.o.m. 1 okt. skulle sådan station inrättas. Krage-

var inrymd. Årlig lön 25 kr. Året var 1899. Under åtskilliga år kom "mäster" Odéen att handha utdelningen med dottern Ida som den goda hjälpreddan.

Gångposten traskade ännu. När vägens mödor blev för tunga för Nils Berghand, tvekade inte Nils Granath. Men så var han också i d soldat!

"Mäster" lämnade katedern 1912 och flyttade till gamla klockaregården, där nu Sövestadby 1:34 ligger, och poststationen gjorde sällskap ännu något år till 1916, då in i bilden trödde Amelie Anderberg, sed. gift Spjötvedt. Till hennes bostad Sövestadby 1:40 kom byborna att ställa sina steg under 44 år.

DE VANDRANDE postbuden fick med tiden också sina ersättare. Småbrukaren Ola Nilsson i Bussjö kunde axla uppdraget i synnerhet som han ju hade både häst och kärra. Andra "hästkrafter" kom dock snart med i spelet. Trafikaren Gottfrid Larsson hade en gammal T-ford - näväl! Hans inträde på scenen den 1 okt. 1924 innebar snabbare tidtabell och en arkiverad sådan anger 1,5 timmar för turen Ystad - Hedeskoga - Bromma - Krageholm. Efter åtta år kom han att efterträdas av svågern Johan Nilsson som under sina 35 år fram till 1966 hann göra slut på sju bilar. . .

Men då hade poststationen redan 1960 flyttat tillbaka till Vä-

de högar.

NU DEN 1 OKTOBER - lantbrevbärning. Gatunamn och husnummer här i bykärnan. En epok är slut. "Posten" var som brunnan i gamla städer. Här träffades man. Bytte ett ord eller två om rapsen och hötvetet. Betittade inflyttade. Den glädjen tages nu från oss. De fasta postkunderna bedömes nämligen som för klemt underlag. "Det rättier och packer eder efter"! Men Byalaget visade tänderna! Evtig kan ej bli det gamla, sode ju redan Esaas Tegvär. Ingenting är ju varaktigt utom förändringen!

Vävarhuset som fyllt så skiftande funktioner under sin mer än 200-åriga tillvaro, vad nu? Här fanns skola från 1837 till 1951. Antligen ett skolmuseum. Sådant saknas i kommunen. Under åratals har Hembygdsföreningens entusiaster varit på språng efter de nödvändiga otillräckliga som nu ligger sammansfösta utan stadig hemvist uppe i Högstad. Skolmuseum i det lediga utrymmet i Vävarhuset! Det skulle bli som att komma hem. . .

DET SKRIVS VÅL BREV - gästens fråga till portieren när han i penningbrist lämnade ett frimärke som rockavgift? Jo, byborna kommer att skriva brev och vi byter då ett ord med Anders Johansson - lantbrevbäraren. . .